

Kvalita a bezpečnost zemědělských produktů. Geneticky modifikované organismy a produkty.

JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

Zemědělské produkty

- ▶ produkty rostlinné a živočišné výroby a rybolovu, jakož i výrobky po prvotním zpracování, které mají s těmito produkty přímou souvislost ([čl. 38 SFEU + příloha I](#))
 - ▶ „Od potravin přes krmiva až po paliva“

Potraviny – pojem

- jakákoli látka nebo výrobek
- zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované
- určené ke konzumaci člověkem nebo u nichž lze důvodně předpokládat, že je člověk bude konzumovat
- Negativní vymezení
 - Krmiva **!!!Srovnatelné požadavky!!!**
 - živá zvířata, pokud nejsou připravena pro uvedení na trh k lidské spotřebě;
 - rostliny před sklizní;
 - léčivé přípravky; kosmetické prostředky; tabák a tabákové výrobky; omamné a psychotropní látky; rezidua a kontaminující látky

Kvalita, jakost a bezpečnost

Jakost ≠ kvalita

- ▶ Multikriteriální parametr
 - ▶ Hygienické, nutriční, technologické, sensorické a informační, ekonomické, užité aspekty
 - ▶ očekávání spotřebitele
 - ▶ „průmyslové tajemství“
- ▶ Jakost
 - ▶ soubor charakteristických (analytických a sensorických) vlastností jednotlivých druhů, skupin a podskupin potravin
 - ▶ jejichž limity jsou stanoveny tímto zákonem, prováděcím právním předpisem anebo přímo použitelným předpisem Evropské unie

Bezpečnost ≠ kvalita

- ▶ Zdravotní a hygienická nezávadnost s ohledem na
 - ▶ obvyklé podmínky použití
 - ▶ informace poskytnuté spotřebiteli
- ▶ není škodlivá pro zdraví
- ▶ není nevhodná pro lidskou spotřebu

Potravinové právo

Potravinové právo

- ▶ právní a správní předpisy použitelné ve Společenství nebo na vnitrostátní úrovni pro potraviny obecně, a zejména pro bezpečnost potravin;
- ▶ vztahuje se na všechny fáze výroby, zpracování a distribuce potravin a rovněž krmiv, která jsou vyrobena pro zvířata určená k produkci potravin nebo kterými se tato zvířata krmí;

Subjekty potravinového práva

- ▶ Provozovatel potravinářského podniku
- ▶ Provozovatel krmivářského podniku
 - ▶ Ziskový nebo neziskový
 - ▶ Veřejný nebo soukromý
 - ▶ Výkon činnosti související s jakoukoli fází výroby, zpracování a distribuce potravin nebo krmiv
 - ▶ Odpovědnost za řízení podniku v souladu s potravinovým právem

Cíle potravinového práva

- Vysoká úroveň ochrany lidského života a zdraví
 - + ochrana zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin
 - + ochrana životního prostředí
 - + ochrana zájmů spotřebitelů
- Volný pohyb potravin a krmiv

Chov zvířat Welfare zvířat

Zdraví zvířat
Veterinární péče

Plemenitba

Krmiva

Živočišné
produkty

Vedlejší
živočišné
produkty

Pěstování rostlin

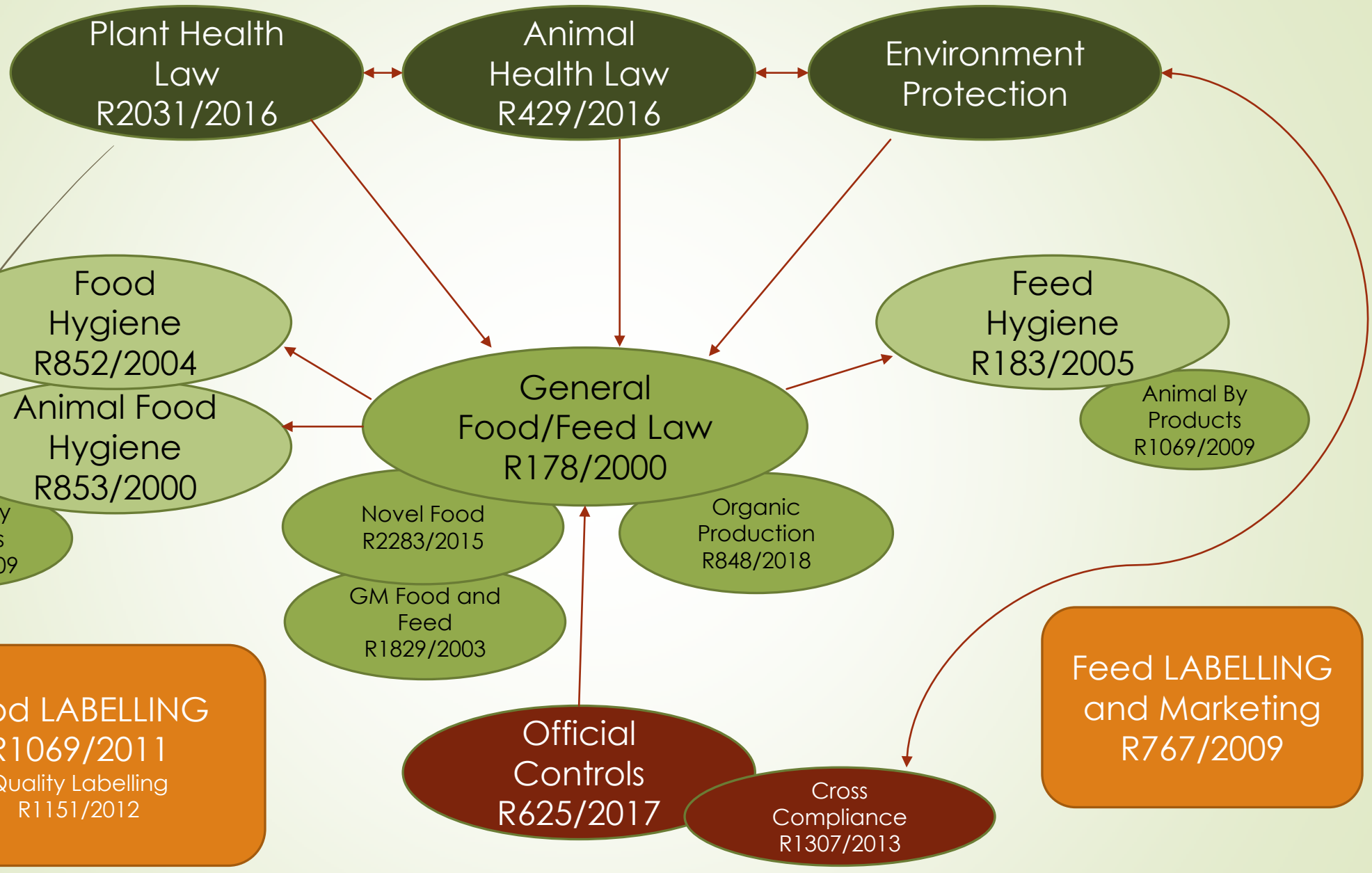

Zdraví rostlin
Rostlinolékařská péče

Šlechtění

Hnojiva

Rostlinné
produkty

Food LABELLING
R1069/2011
Quality Labelling
R1151/2012

Feed LABELLING
and Marketing
R767/2009

České právní prostředí

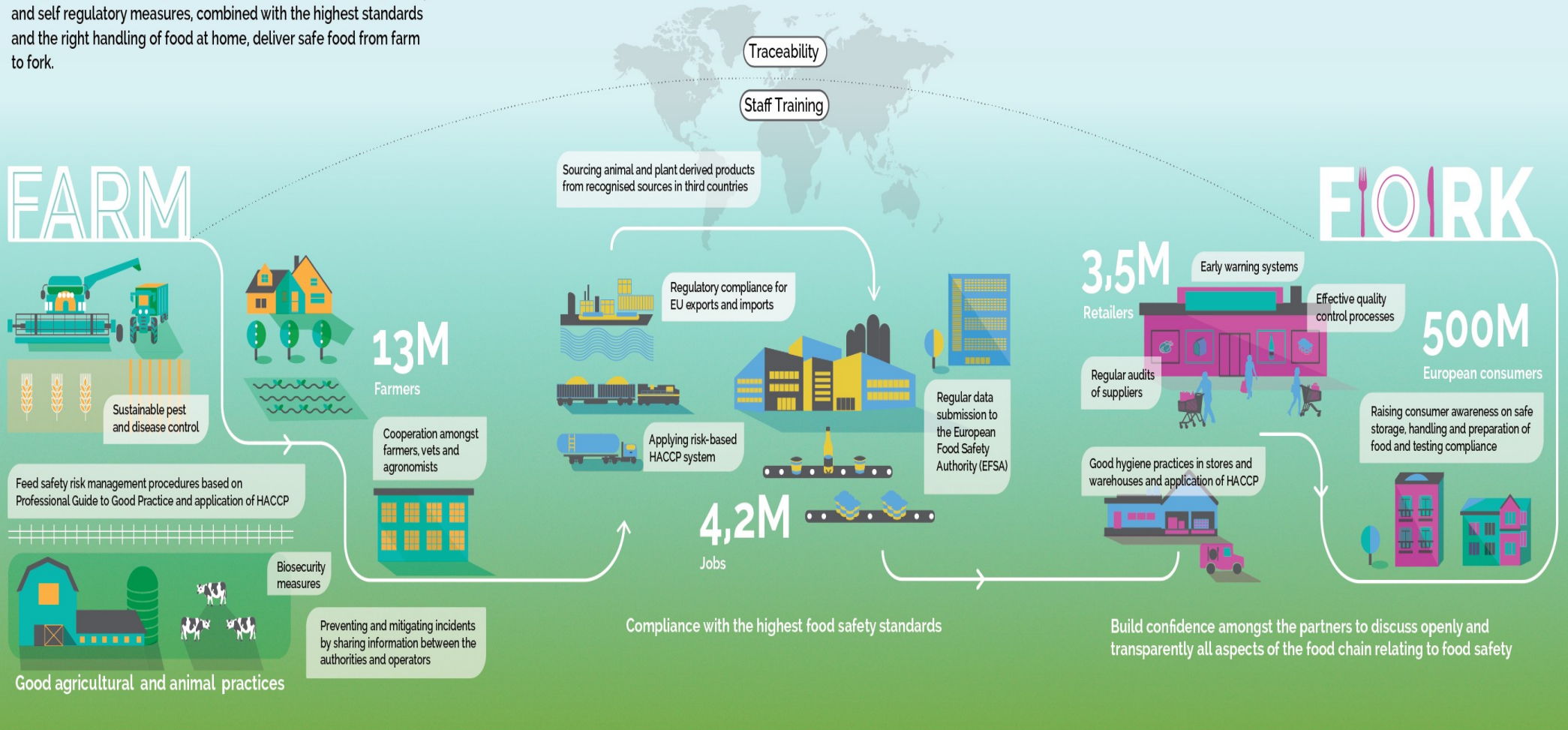

Zásady potravinového práva

-
- Od vidlí po vidličku
 - Analýza rizika
 - Odpovědnost
 - Sledovatelnost
 - Transparentnost
 - Flexibilita
 - Ochrana zájmů spotřebitelů

SAFE FOOD FOR CONSUMERS FROM FARM TO FORK

Food safety, from farm to fork, is paramount and is dependent on strong partnerships along the food chain. A wide range of regulatory and self regulatory measures, combined with the highest standards and the right handling of food at home, deliver safe food from farm to fork.

Sources:

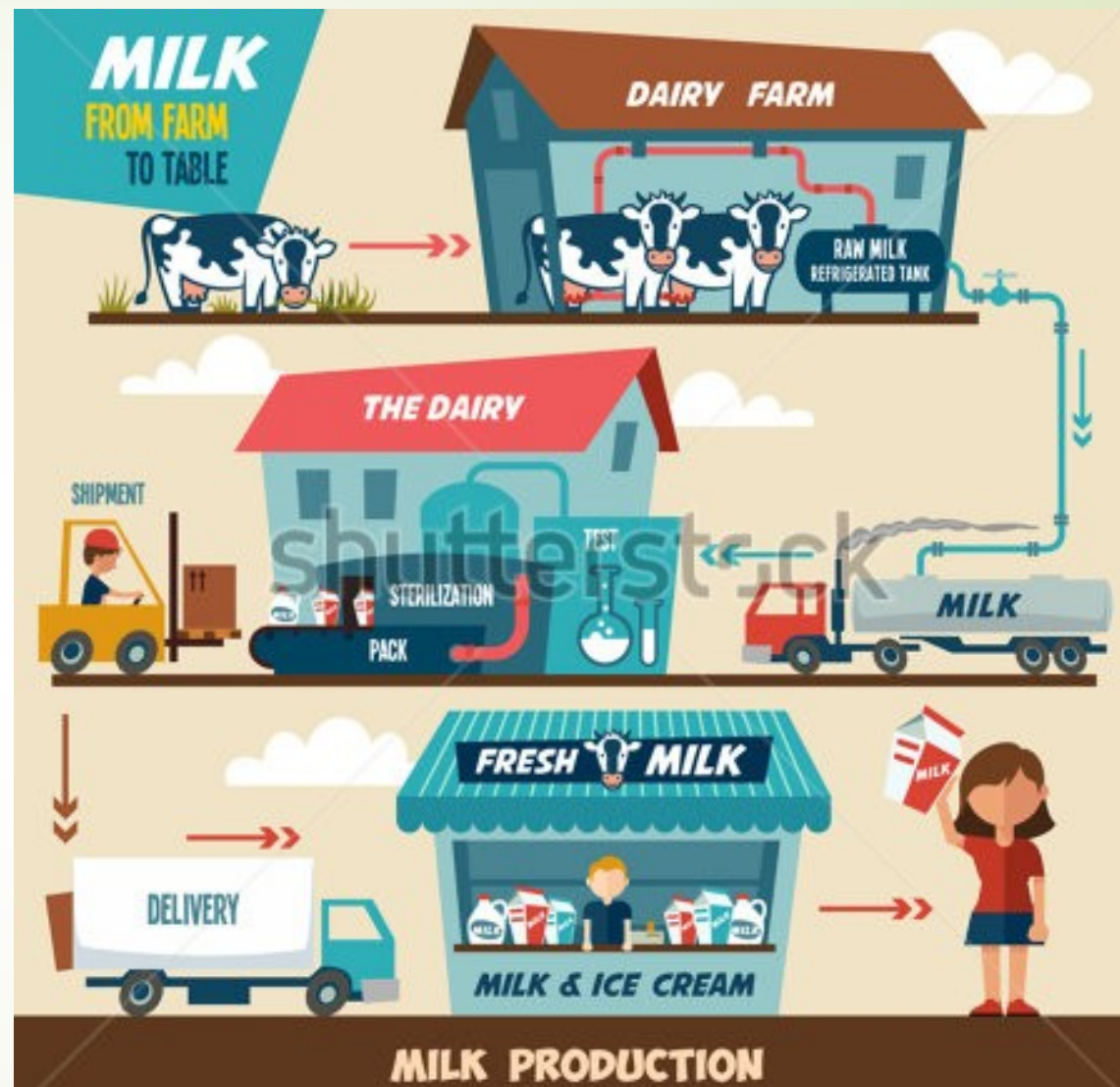
FEFAC (European Feed Manufacturers' Federation) www.fefac.eu
 COPA COGECA www.copa-cogeca.eu
 CELCAA (European Liaison Committee for the Agricultural & Agri-Food Trade) www.celcaa.eu

FoodDrinkEurope www.fooddrinkeurope.eu
 EuroCommerce www.eurocommerce.eu
 BEUC (The European Consumer Organisation) www.beuc.eu

ZÁSADY potravinového práva

- Od vidlí po vidličku
- Komplexní a jednotný přístup
 - Prvovýroba = chov zvířat, pěstování plodin, včetně sklizně, sběr volně rostoucích plodů, lov, rybolov
 - Dovoz, produkce, výroba, skladování, přeprava, distribuce, prodej a dodávání krmiv
 - Výroba, skladování, přeprava, dovoz potravin
 - Prodej/dodání potravin konečnému spotřebiteli

ZÁSADY potravinového práva

- Sledovatelnost
 - možnost zjistit původ potraviny včetně dílčí látky ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce
 - „krok vpřed, krok vzad“
 - Schopnost a povinnost identifikovat bezprostředního dodavatele i přímého odběratele
 - v rámci podniku i v rámci potravinového řetězce

Požadavky na sledovatelnost potravin živočišného původu

- ▶ Nařízení EU č. 931/2011
- ▶ Doklad při dodání potraviny živočišného původu
 - ▶ přesný popis potraviny
 - ▶ objem nebo množství potraviny
 - ▶ jméno a adresa provozovatele potravinářského podniku, který potravinu odeslal
 - ▶ jméno a adresa odesílatele (vlastníka), pokud je odlišný
 - ▶ jméno a adresa provozovatele potravinářského podniku, kterému se potravina odesílá
 - ▶ jméno a adresa příjemce (vlastníka), pokud je odlišný
 - ▶ odkaz na dávku, šarži nebo případně zásilku
 - ▶ datum odeslání
- ▶ Povinnost aktualizovat informace, mít je k dispozici do doby, než lze oprávněně předpokládat, že potravina byla spotřebována, neprodleně poskytnout na vyžádání příslušného orgánu

EVROPSKÝ ÚŘAD PRO BEZPEČNOST POTRAVIN

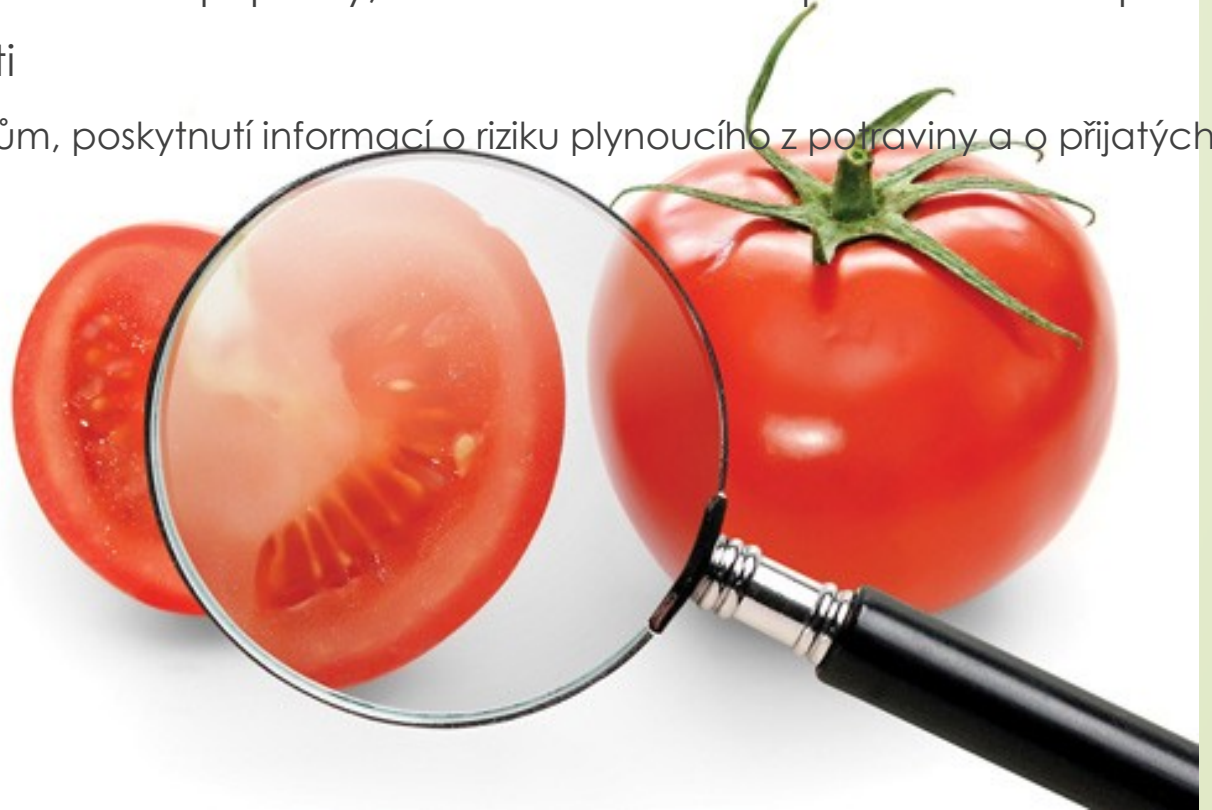
- Nezávislé vědecké referenční pracoviště
- Poskytování vědeckých stanovisek a vědecké a technické podpory pro legislativní a politickou činnost
- Shromažďování a analýza údajů umožňující charakterizovat a sledovat rizika

ZÁSADY potravinového práva

► Transparentnost

- konzultace s veřejností během přípravy, hodnocení a revize potravinového práva
- informování veřejnosti
 - přístup k dokumentům, poskytnutí informací o riziku plynoucího z potravin a o přijatých opatřeních

ZÁSADY potravinového práva

- Primární odpovědnost provozovatelů potravinářských podniků za bezpečnost potravin/krmiv
 - povinnost stáhnout z trhu potraviny/krmivo, která není v souladu s požadavky na bezpečnost potravin/krmiv
 - povinnost informovat příslušné orgány
 - povinnost informovat spotřebitele/uživatele
 - jeli to nezbytné, převzít zpět od spotřebitelů/uživatelů již dodané produkty, nestačí-li k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví jiná opatření
 - povinnost spolupracovat na přijatých opatřeních s cílem zabránit nebo zmenšit riziko
- Státní kontrola a dozor

Správná hygienická a výrobní praxe

- ▶ Dodržování všech právně upravených hygienických požadavků, uplatnění hygienických pravidel a povinností v procesu výroby potravin a při jejím uvádění do oběhu
 - ▶ Požadavky na lokalitu, budovy, vodu, odpady, nebezpečné látky, zařízení a dopravní prostředky
 - ▶ Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců
- ▶ Dodržování pravidel výrobního procesu ovlivňujících kvalitu výroby a zajišťujících dosažení bezpečného produktu
 - ▶ Požadavky na suroviny, technologické postupy, teplotní režimy, sanitaci, dezinfekci, dezinsekcii a deratizaci
 - ▶ Správná zemědělská praxe
- ▶ Obecně formulované požadavky právních předpisů převedené do podmínek pro konkrétní typy potravinářských podniků
 - ▶ Ve formě doporučení
 - ▶ Věstník Mze a ČSN

POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ potravinářských podniků

- ▶ Zákaz uvádět na trh potraviny
 - ▶ klamavě označené nebo nabízené ke spotřebě klamavým způsobem
 - ▶ s prošlým datem použitelnosti
 - ▶ neznámého původu
 - ▶ překračující nejvyšší přípustné úrovně kontaminace radionuklidy stanovené v souladu s atomovým zákonem
 - ▶ ozářené v rozporu s požadavky stanovenými ZoP a prováděcím právním předpisem
- ▶ Neprodleně vyřadit z dalšího uvádění na trh potraviny
 - ▶ balené do obalů, které neodpovídají požadavkům na materiály, předměty a výrobky určené pro styk s potravinami
 - ▶ nedostatečně a nesprávně označené
 - ▶ neodpovídající stanoveným nebo deklarováním požadavkům na jakost
 - ▶ páchnoucí, pokud pach není charakteristickou vlastností výrobku, nebo jinak poškozené, deformované, znečištěné nebo zjevně chemicky nebo mikrobiologicky narušené

ZÁSADY potravinového práva

- Předběžná opatrnost
- přijímání nezbytných předběžných opatření v rámci managementu rizika za předpokladu, že
- na základě dostupných informací existuje možnost škodlivých účinků na zdraví
- a zároveň přetrvává vědecké nejistota a není možné provést úplné hodnocení rizik
- dočasnost a proporcionalita opatření

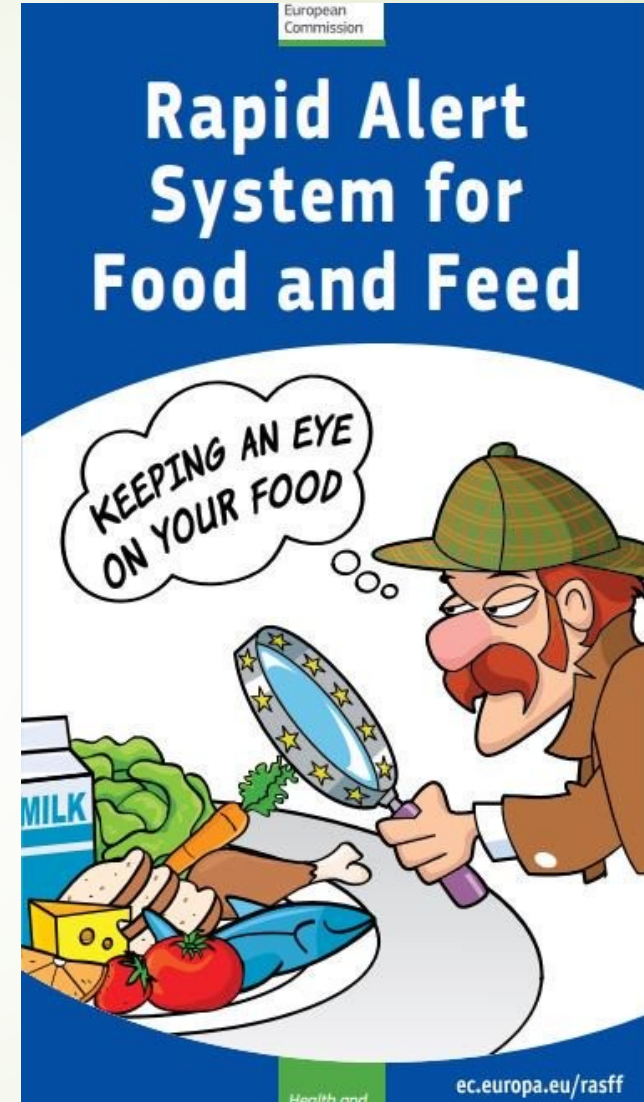

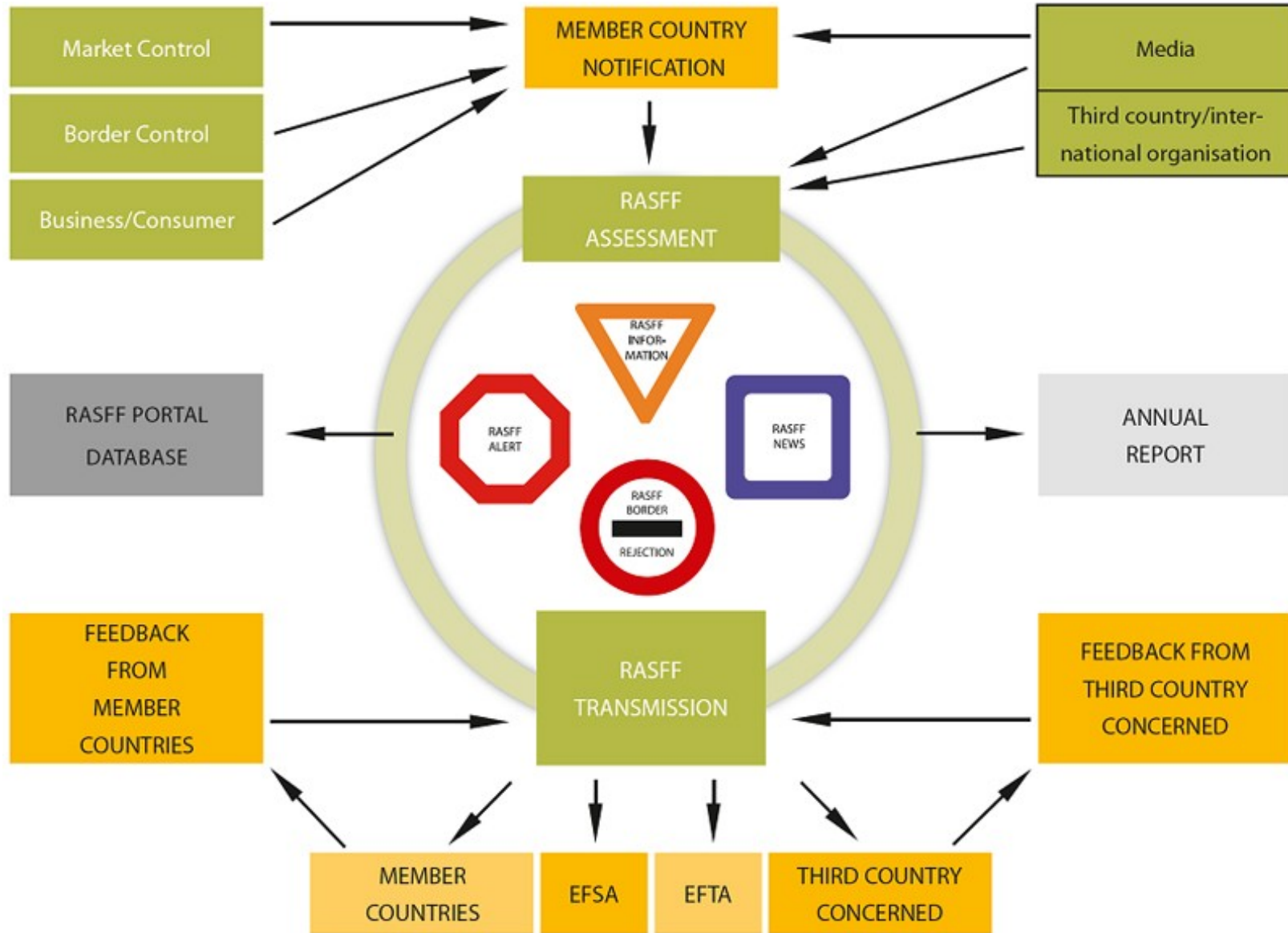
Systemy sledovatelnosti

- ▶ TRACES (Trade Control and Expert System)
 - ▶ Elektronický obchodní řídicí a expertní systém Evropské komise
 - ▶ Nástroj pro efektivní dohledatelnost, výměnu informací a řízení rizik v rámci evropského trhu, včetně dovozů, zvířat, rozmnožovacích materiálů, potravin, krmiv a rostlin
 - ▶ Harmonizace dovozních dokumentů/certifikátů a vnitrounijních osvědčení a dokumentů
 - ▶ původně integrovaný počítačový veterinární systém (viz rozhodnutí Komise 2003/24/ES)
- ▶ Europhyt (European Union Notification System for Plant Health Interceptions)
 - ▶ Systém rychlého varování a oznamování o zadržených zásilkách rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů v mezinárodním obchodě kvůli přítomnosti škodlivého organismu, který představuje riziko zavlečení a rozšíření na území EU
- ▶ RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed)
 - ▶ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
 - ▶ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/rasff_timeline.pdf

RASFF

- Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
- jeden z mechanismů kontroly bezpečnosti potravin a krmiv pro území jednotného trhu Evropského společenství
- slouží pro sdílení informací o přímých nebo nepřímých rizicích ohrožujících zdraví lidí, zvířat a životní prostředí, která pocházejí z potravin nebo krmiv
 - zabránění uvedení rizikových potravin a krmiv do oběhu, případně jejich stažení ze společného evropského trhu.

RASFF oznámení

- ▶ Alert notifikace
 - ▶ bezprostřední ohrožení lidského zdraví
- ▶ Non-alert/informační notifikace
 - ▶ potraviny již nejsou na trhu nebo riziko není závažné
- ▶ „border rejection“ notifikace
 - ▶ odmítnutí na vnějších hranicích EU z důvodu zdravotního rizika
- ▶ News
 - ▶ ostatní informace významné pro kontrolní orgány

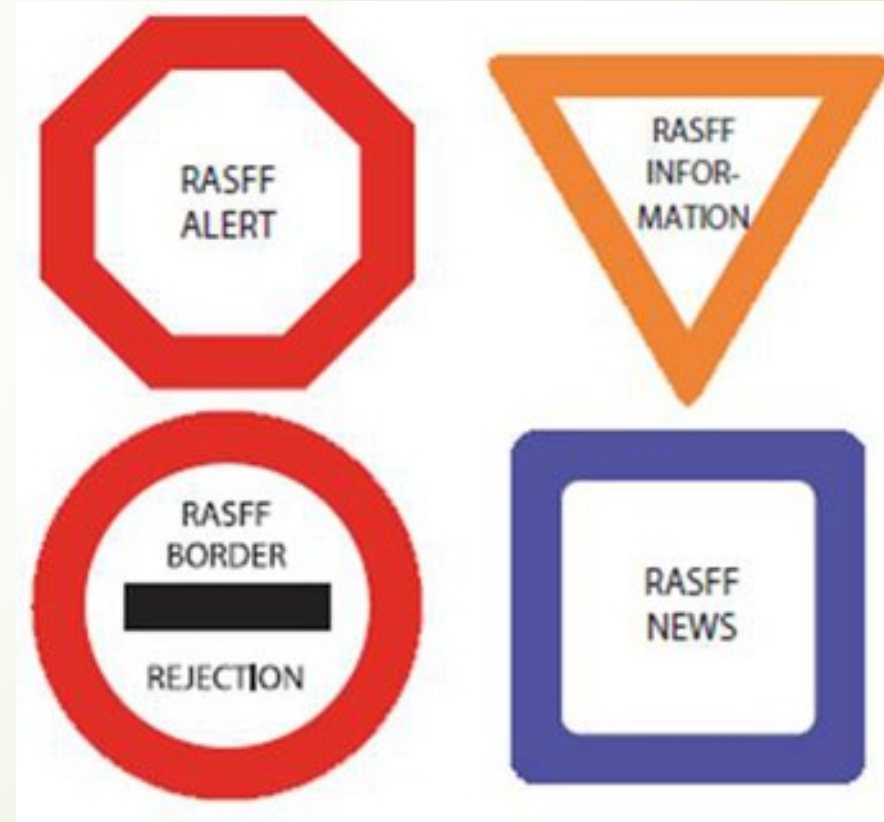
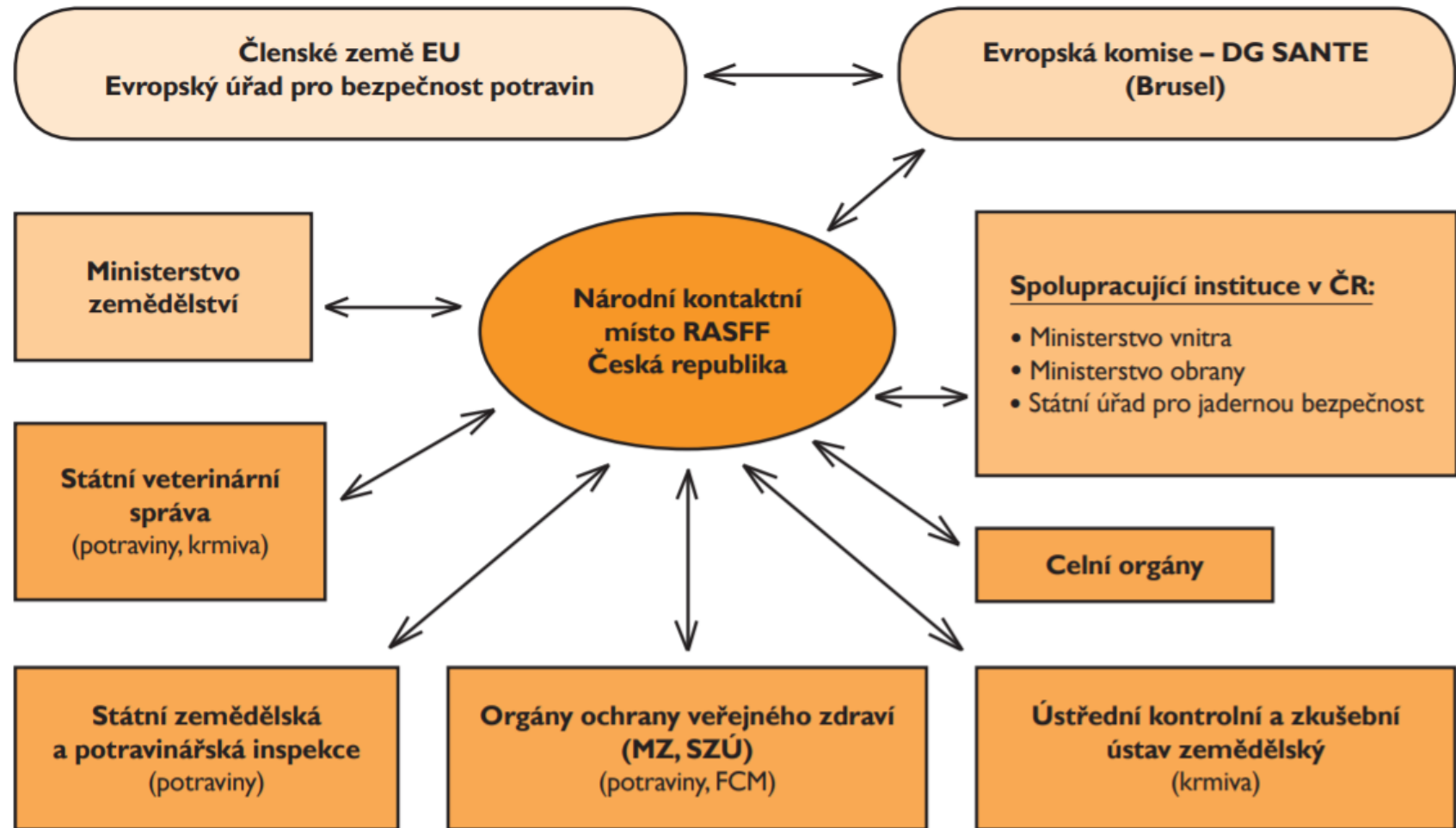

Schéma fungování RASFF v ČR

Falšování potravin

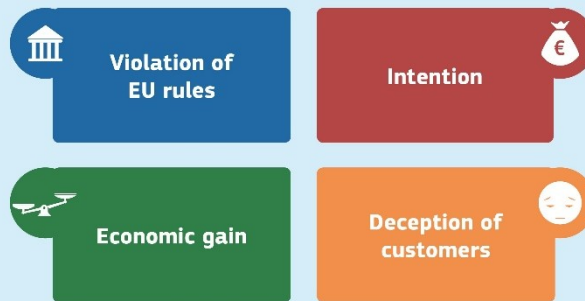
Paradox:
„EU food is safer than ever, yet consumer's trust is low.“

➤ **AAC** (Administrative Assistance and Cooperation systém)

➤ **EU Food Fraud Network**

➤ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/food-fraud-reports_20181130_pres01.pdf

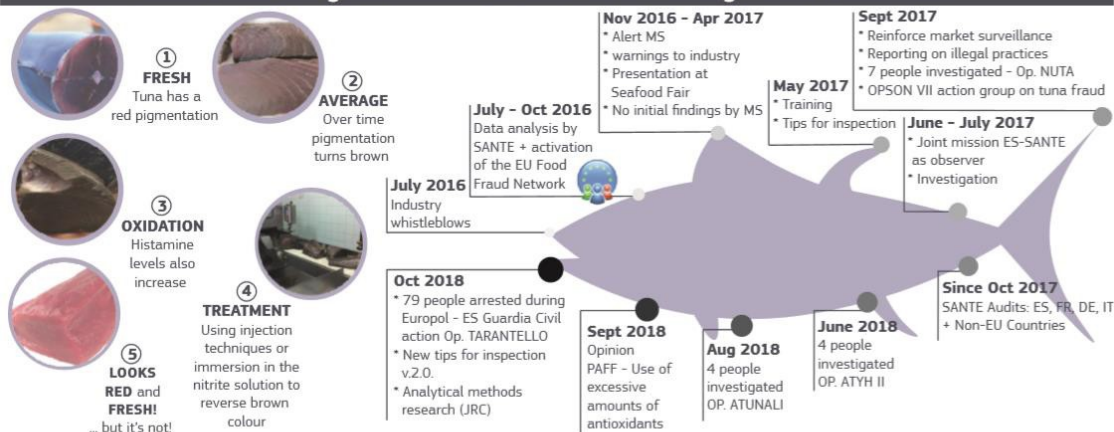
WHAT CRITERIA DOES THE EU FOOD FRAUD NETWORK USE TO DETERMINE FRAUD?

A COOPERATIVE APPROACH BASED ON TRUST

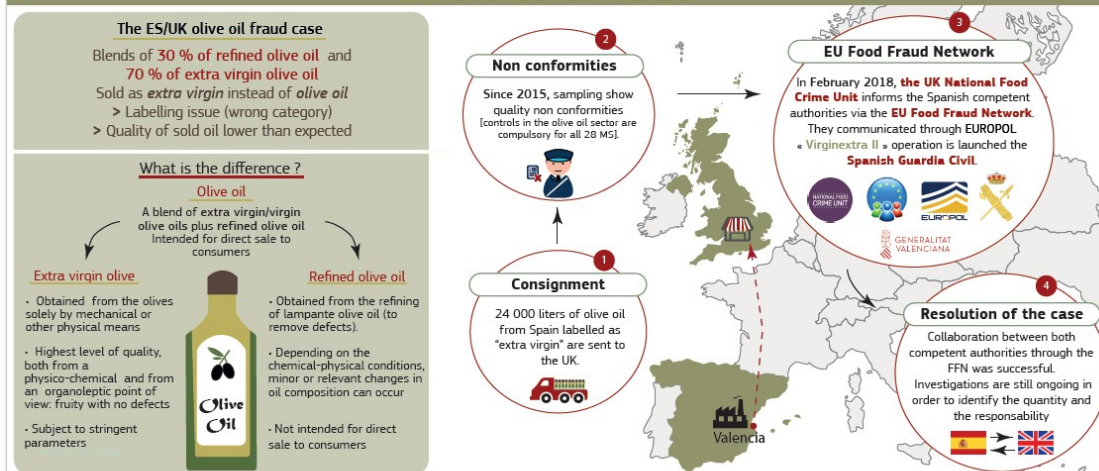
FOOD FRAUD: Illegal treatment of tuna - from canning to the fresh market

FOOD FRAUD CRITERIA

Violation of EU Food Law	Intention	Economic gain	Deception of customer
<ol style="list-style-type: none"> Tuna frozen in brine sold as fresh instead of being canned. *(Reg 853/2004) Treatment of the fish (unauthorised/ authorised additives) to promote a colour change. *(Reg 1333/2008) Provision of food information to consumers. *(Reg 1169/2011) 	<ol style="list-style-type: none"> Intentional use of authorised (antioxidant not in concordance with good manufacturing practices), unauthorised additives (nitrates/nitrites) and carbon monoxide to promote colour change. EC warned industry several times to stop this practice. 	Potentially > 200 millions €/year	<ol style="list-style-type: none"> Poor quality tuna sold as high quality. Public health issues: a high level of histamine can lead to allergic syndrom and nitrites may lead to formation of nitrosamines (carcinogenic).

FOOD FRAUD: Olive oil case

FOOD FRAUD CRITERIA

Violation of EU Law	Intention	Economic gain	Deception of customer
Breach of marketing standards for olive oil <ol style="list-style-type: none"> Mislabelling [Reg (EC) 29/2012, Reg (EEC) 2568/91] Oil quality requirements not corresponding to extra virgin olive oil [Reg (EC) 29/2012, Reg (EU) 1308/2013] Provision on food information to consumers [Reg (EU) 1169/2011] General food law [Reg (EC) 178/2002] 	24 000 liters of « olive oil » were intentionally mislabelled as « extra virgin olive oil »	Difference between the price of extra virgin olive oil (EVOO) and the price of olive oil (OO) multiplied by 30% (percentage of adulteration) $\text{€ EVOO} - \text{€ OO} \times 30\%$	« Olive oil » sold as « extra virgin olive oil » misleading consumers

Označování potravin

- Označování potravin patří mezi nejsložitější oblasti v rámci potravinového práva v Evropské unii
 - na horizontální úrovni
 - obecné požadavky platné pro všechny potraviny
 - na vertikální úrovni
 - zvláštní požadavky pro určité druhy potravin
 - obchodní normy

ZÁSADY potravinového práva

► Flexibilita

⇒ Zachování rozmanitosti a tradičních potravin (tradiční výrobní postupy, prodej ze dvora)

► Možnost členského státu

- povolit v rámci hygienických předpisů
 - odchylky/výjimky z určitých požadavků
 - přizpůsobení určitých požadavků
- vyjmout určité činnosti z působnosti hygienických předpisů
- v souladu se zásadou transparentnosti a subsidiarity

Povinnosti provozovatele potravinářského podniku

Rostlinná výroba

- ▶ Oznámení zahájení a ukončení činnosti
 - ▶ Není-li třeba schválení

Živočišná výroba

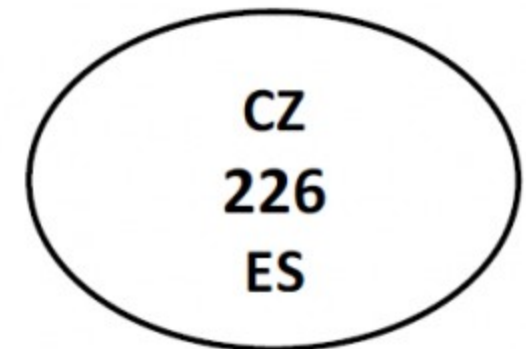
- ▶ Chov hospodářských zvířat
 - ▶ Oznámení zahájení a ukončení činnosti
- ▶ Zacházení se živočišnými produkty
 - ▶ Registrace
 - ▶ Prvovýroba, přeprava, skladování produktů nevyžadujících kontrolované teplotní podmínky nebo maloobchod
 - ▶ Schválení a registrace
 - ▶ Prohlídka na místě
 - ▶ Audity

POVINNOSTI PROVOZOVATELŮ potravinářských podniků

- Dodržování požadavků potravinového práva, které se týkají jejich činnosti
 - Technologické a hygienické požadavky ve všech fázích výroby a manipulace
 - Smyslové, fyzikální, chemické a mikrobiologické požadavky na jakost potravin
 - Zásady provozní a osobní hygieny
 - Označování
- Kontrola plnění těchto požadavků
 - Vnitřní kontrolní postupy
 - Od správné hygienické a výrobní praxe přes HACCP až po totální řízení kvality

Povinnosti provozovatelů potravinářských podniků - specifika živočišné výroby

- Schválení a registrace provozu
 - Nařízení EU o hygieně potravin a VetZ
- Povinnosti chovatele
 - Označování a evidence zvířat (plemenářský zákon)
- Informace o potravinovém řetězci
- Povinnost provozovatele jatek/bourárny
- Veterinární prohlídky jatečných zvířat a masa
 - Před porážkou (kontrola označení a dokumentace, podmínek welfare a přepravy) = zdravotní potvrzení
 - Po porážce = rozhodnutí o požitelnosti a označení zdravotní nezávadnosti
 - Chlazení jatečně upravených těl
- Požadavky na přemísťování a přepravu zvířat a živočišných produktů
 - Veterinární osvědčení (§ 6 a 27 VetZ)
 - Zdravotní potvrzení
 - potvrzení o zdravotním stavu zvířete a o nálezové situaci v místě původu

Hospodářská → Jatečná zvířata

Chovatel

- Informace o potravinovém řetězci (tzv. Prohlášení chovatele)
 - 24 hodin před přepravením na jatka (ne starší 3 dny)
- Nákazový status hospodářství a zvířat
- Informace o soukromém veterinární lékaři
- Informace o VLP a ošetřeních a ochranných lhůtách

Provozovatel jatek

- Veterinární prohlídka
 - Před poražením
 - Osvědčení o zdravotní nezávadnosti pro živá zvířata
 - Po porážce
 - Úřední veterinární lékař
 - Porážkový protokol
- Označení zdravotní nezávadnosti nebo identifikační označení
 - Název země, číslo schválení zařízení
- Klasifikace jatečně upravených těl
 - způsob zařazování jatečně upravených těl jatečných zvířat do tříd jakosti
 - Prasata, skot, ovce

Veterinární lékaři

Úřední

- ▶ veterinární lékař orgánu veterinární správy
- ▶ Veterinární inspektor (§ 53 VetZ)
 - ▶ pověření výkonem státního veterinárního dozoru

Soukromí (§ 61 VetZ)

- ▶ veterinární lékař vykonávající veterinární léčebnou a preventivní činnost podnikatelským způsobem
 - ▶ Schválený
 - ▶ krajskou veterinární správou pro síť epizootologického sledování a pro výkon některých stanovených činností
 - ▶ Ošetřující
 - ▶ vykonávající veterinární léčebnou a preventivní činnost v hospodářství nebo v chovu zvířat

Hygienické požadavky

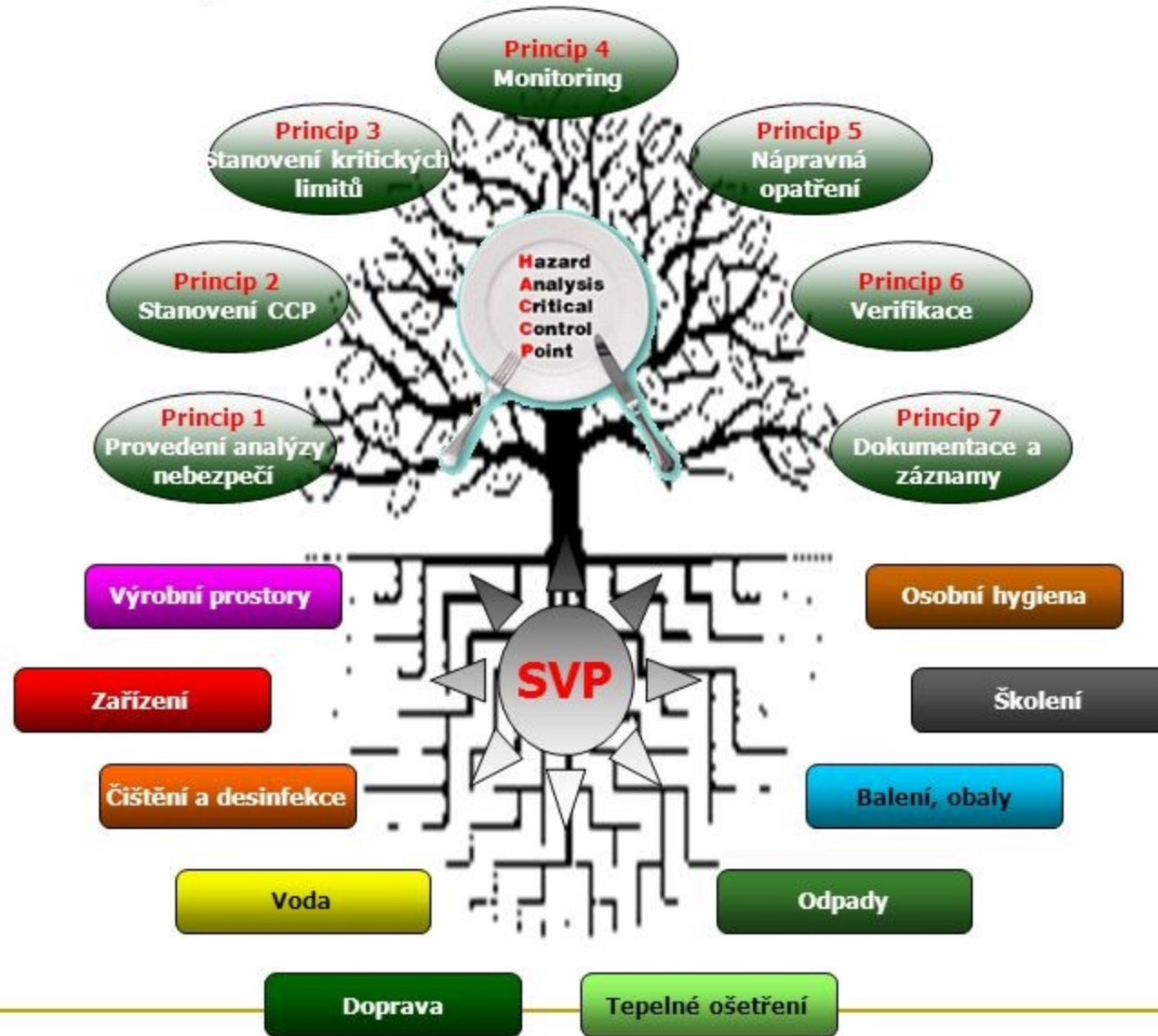
Obecné povinnosti

- ▶ Provozovatelé potravinářských podniků zabývajících se prvovýrobou a souvisejícími postupy (přeprava, skladování) dodržují **obecná hygienická pravidla stanovená v části A přílohy I a všechny zvláštní požadavky stanovené nařízením (ES) č. 853/2004.**
- ▶ Provozovatelé potravinářských podniků provádějících činnosti v jakékoli fázi výroby, zpracování a distribuce potravin, které následují po fázích, na něž se vztahuje odstavec 1, dodrží **všeobecné hygienické požadavky stanovené v příloze II a všechny zvláštní požadavky stanovené nařízením (ES) č. 853/2004.**

Výjimky

- ▶ Domácí prvovýroba, příprava a spotřeba
- ▶ Malá množství výrobků z prvovýroby/masa z drůbeže a zajícovců/zvěře konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, který je přímo dodává konečnému spotřebiteli
- ▶ Maloobchod

Správná výrobní praxe SVP x HACCP

Krmiva – pojem

- látka nebo výrobek, včetně doplňkových látek
- zpracované, částečně zpracované, nezpracované
- určené ke krmení zvířat orální cestou

Právní úprava

- ▶ Zákon o krmivech
 - ▶ Dozor, jak provozovatelé dodržují stanovené podmínky při výrobě, dovozu, přepravě, skladování, používání nebo uvádění na trh krmiv, doplňkových látek nebo premixů.
 - ▶ Při výrobě, uvádění na trh a používání krmiv musí provozovatel krmivářského podniku dodržet obsah a limity nežádoucích látek, aby byla zajištěna zdravotní nezávadnost.
 - ▶ Pro výrobu krmiv, doplňkových látek a premixů a ke krmení zvířat nesmí provozovatel použít produkty ke krmení obsahující nežádoucí látky, jestliže překračují limity stanovené prováděcím právním předpisem, nebo obsahující cizí předměty, které mohou ohrozit zdraví zvířat, příp. živé skladištní škůdce.
- ▶ Zákon o veterinární péči
 - ▶ Veterinární kontrola zdravotní nezávadnosti krmiv
 - ▶ Povinnost chovatele hospodářských zvířat k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a zdravotní nezávadnost jejich produktů, a ke krmení zvířat používat jen zdravotně nezávadná krmiva
- ▶ Nařízení o hygieně krmiv
 - ▶ obecná pravidla pro hygienu krmiv
 - ▶ podmínky a postupy zajišťující dohledatelnost krmiv
 - ▶ podmínky a postupy pro registraci a schvalování provozoven
- ▶ Nařízení o uvádění na trh a používání krmiv
 - ▶ je bezpečné a nemá přímý nepříznivý vliv na životní prostředí ani na životní podmínky zvířat.
 - ▶ Je nezávadné, pravé, nefalšované, vhodné pro daný účel a běžné obchodní jakosti
 - ▶ je označeno, zabaleno a obchodně upraveno v souladu s tímto nařízením a dalšími platnými právními předpisy Společenství.
 - ▶ musí splňovat technická ustanovení týkající se nečistot a dalších chemických znaků
- ▶ Nařízení o doplňkových látkách používaných ve výživě zvířat
 - ▶ látky, mikroorganismy nebo přípravky, jiné než krmné suroviny a premixy, které se záměrně přidávají do krmiva nebo vody, aby splnily zejména některé z funkcí
 - ▶ Technologické, nutriční, senzorické, zootechnické, kokcidiosťatika a histomonostatika
 - ▶ povolování uvedení doplňkových látek v krmivech na trh a jejich používání

Krmiva

➤ Schválení nebo registrace provozu →
registr krmiv (subjekty a provozu)

- Krmné suroviny
- Krmné směsi
- Doplnkové látky
- Premixy

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2016

2016	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol
Výrobci krmných surovin	291	220
Výrobci krmných směsí registrovaní	209	442
Výrobci krmných směsí schválení	111	366
Výrobci doplňkových látek registrovaní	5	7
Výrobci doplňkových látek schválení	7	7
Výrobci premixů registrovaní	5	28
Výrobci premixů schválení	24	71
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	419	426
Mobilní výrobny	67	73
Dovozci	268	125
Distributoři	785	251
Dodavatelé	1341	687
Dopravci	1276	5
Prvovýrobci	28258	537

ÚKZÚZ: kontroly krmiv a porušení právních předpisů

V provozech bylo inspektory zjištěno celkem **27** závad neodstranitelných v průběhu kontroly. Ve srovnání s rokem 2015 počet závad poklesl o 46 %. Dále bylo zjištěno 136 marginálních závad, které byly odstraněny již v průběhu úřední kontroly, zde vzrostl počet případů o 28 %. V souladu s článkem 54 Nařízení (ES) č. 882/2004 bylo uloženo **26** zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami vedeno **21** případů správních řízení, souhrnná výše uložených pokut činí 295 tis. Kč. Provozovatelé nejčastěji porušili požadavky na označování krmiv dle Nařízení EP a Rady č. 767/2009, nedodrželi deklarované složení krmiva či povolené limity obsahu nežádoucích látek dle Nařízení Komise č. 574/2011.

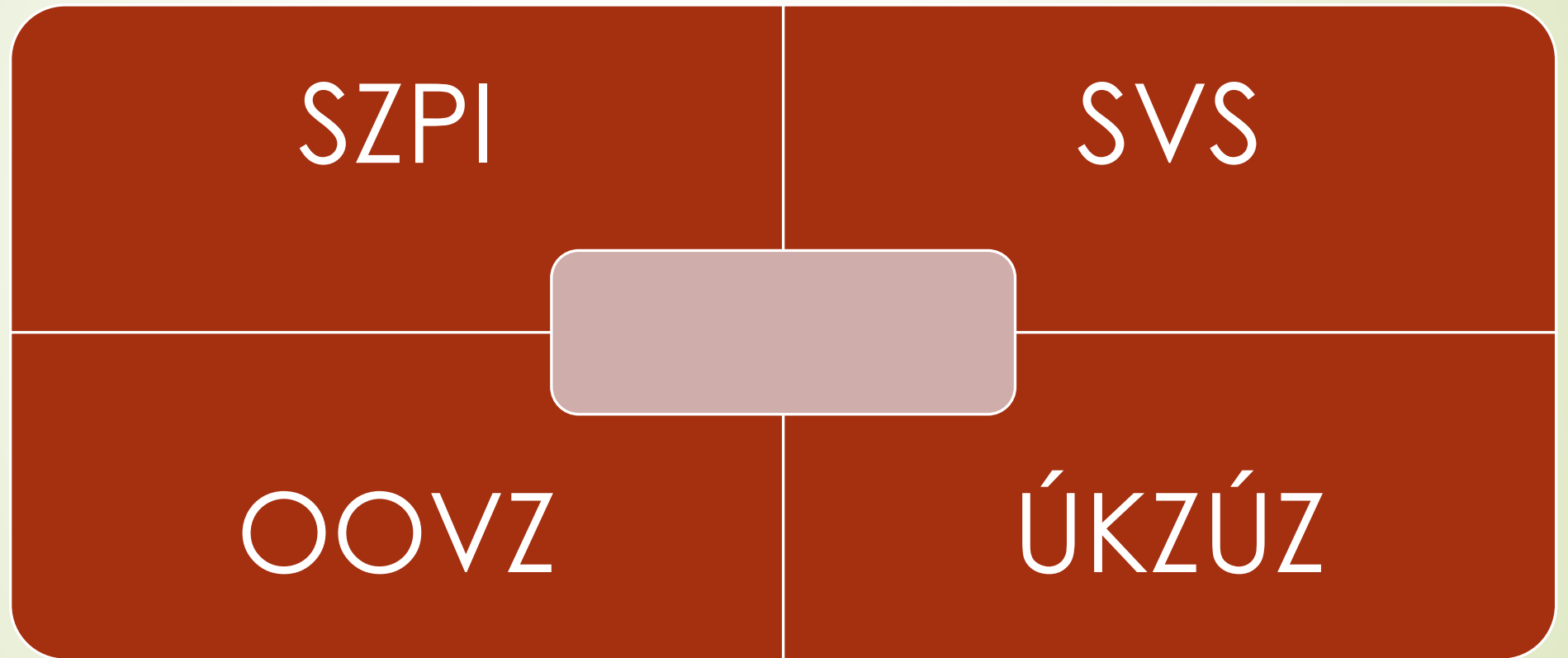
POVINNOSTI ČLENSKÉHO STÁTU

- Zajišťování dodržování potravinového práva
 - Provádění kontrol
 - Stanovení pravidel pro opatření a sankce při porušení potravinového práva
- Úřední kontroly
 - Víceleté národní plány kontrol
 - pravidelně, na základě rizik a s přiměřenou četností
 - bez předchozího upozornění (s výjimkami)
 - nestrannost, kvalita a jednotnost, příp. koordinovanost
 - průhlednost a důvěrnost
 - interní nebo externí audity

Nové nařízení EU o úřední kontrole (2019)

- ▶ Širší rozsah působnosti
- ▶ Minimalizace zátěže pro provozovatele
- ▶ Zvýšení transparentnosti, zveřejňování výsledků kontrol a vytvoření ratingu provozovatelů
- ▶ Pravomoc Komise zřídit
 - ▶ Evropské referenční laboratoře (EURL)
 - ▶ Evropská referenční střediska pro dobré životní podmínky zvířat
 - ▶ Evropská referenční střediska pro ověřování pravosti a důvěryhodnosti zemědělské-potravinového řetězce
- ▶ Dodatečné požadavky na úřední kontroly ve vybraných oblastech
- ▶ Integrovaný přístup ke kontrole dovozu
- ▶ Jednotný a harmonizovaný rámec pro úřední osvědčování
- ▶ Povinné platby nebo poplatky za vybrané druhy kontrol
- ▶ Širší spektrum donucovacích opatření
- ▶ Počítačový systém pro správu informací o úředních kontrolách (IMSOC)
- ▶ Požadavky na finanční sankce při porušení pravidel pomocí klamavých nebo podvodných praktik
- ▶ Požadavky na oznamování porušení pravidel

Kontrola a dozor v oblasti potravin a krmiv

Přístupy ke kontrole (dle SZPI)

➤ Hodnocení rizika

- postavení komodity ve spotřebním koši
- rizikovost komodity
- rizikovost analytu
- kontrolovaná osoba (objem její produkce)
- nové potraviny na trhu

➤ Východiska pro kontrolu

- poznatky z minulých kontrol
- analýzy dat v informačním systému
- aktuální zjištění inspektorů v terénu
- zjištění jiných orgánů státní správy
- podněty spotřebitelů
- podněty masmédií (tisku, rozhlasu a televize)
- zjištění partnerských organizací v zahraničí
- doporučení Evropské komise
- informace ze systému rychlého varování RASF

Státní správa v oblasti bezpečnosti potravin

- ▶ Ministerstvo zemědělství
 - ▶ Státní zemědělská a potravinářská inspekce
 - ▶ Orgány veterinární správy
 - ▶ Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
- ▶ Ministerstvo zdravotnictví
 - ▶ Hlavní hygienik
 - ▶ Orgány ochrany veřejného zdraví
 - ▶ Krajské hygienické stanice
 - ▶ Ministerstvo obrany
 - ▶ Ministerstvo vnitra
- ▶ Ministerstvo financí
 - ▶ Generální ředitelství cel
 - ▶ Celní úřady
- ▶ Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra
- ▶ Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Státní kontrola a dozor

- Státní zemědělská a potravinářská inspekce
- Státní veterinární správa
- Krajské hygienické stanice

Státní kontrola a dozor

- SZPI
 - pro výrobu potravin, pro balení, krájení nebo jiný způsob dělení potravin a pro uvádění potravin na trh
 - pro vstup a dovoz potravin ze třetích zemí
 - pro provozování stravovacích služeb
- SVS
 - pro výrobu, skladování, přepravu, dovoz a vývoz potravin živočišného původu a pro balení, krájení nebo jiný způsob dělení potravin živočišného původu, které probíhá v zařízeních schválených pro tyto činnosti podle veterinárního zákona
 - pro uvádění potravin živočišného původu na trh v tržnicích a na tržištích, pro uvádění potravin živočišného původu na trh v prodejních úsecích a prodejnách jiných než samoobslužných, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže nebo vajec, pro uvádění zvěřiny na trh a při příchodu potravin živočišného původu z členských států Evropské unie v prodejnách potravin, pokud jsou místy určeni
 - pro provádění klasifikace těl jatečných zvířat
 - pro uvádění nezpracovaných těl nebo částí těl živočichů, mléka, mleziva, vajec nebo včelích produktů na trh při provozování stravovacích služeb
- KHS
 - pro provozování stravovacích služeb
 - při zjišťování příčin poškození nebo ohrožení zdraví a zamezení šíření infekčních onemocnění nebo jiného poškození zdraví z potravin

Státní kontrola a dozor

- ▶ Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
 - ▶ dozorová a zkušební činnost na úseku krmiv a sledování rizikových látek a kontaminantů v krmivech
 - ▶ rostlinolékařská péče
- ▶ Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
 - ▶ regulace výroby, kontroly jakosti, distribuce a používání veterinárních léčiv a veterinárních přípravků
- ▶ Česká obchodní inspekce
 - ▶ Zákon o ochraně spotřebitele
 - ▶ Poctivost prodeje výrobků a poskytování služeb

Opatření k nápravě a odpovědnost

- Široké spektrum opatření k nápravě
 - V návaznosti na unijní právní předpisy
 - V návaznosti na vnitrostátní právní předpisy
 - Mimořádná/zvláštní opatření
 - Uplatňování odpovědnosti za přestupky a ukládání pokut
 - V režimu jednotlivých právních předpisů
-

Zveřejněno: 09.04.2019

Polské vozidlo přepravovalo neoznačená vejce

Inspektoři Státní veterinární správy (SVS) z Libereckého kraje v pondělí večer ve spolupráci s celníky zadrželi zásilku 4680 neoznačených nebalených vajec. Nákladní vozidlo s polskou státní poznávací značkou zastavili celníci v obci Jítrava v okrese Liberec. Po zjištění, jaké zboží vozidlo přepravuje, kontaktovali SVS. Řidič nepředložil k zásilce žádný doklad. Nejprve tvrdil, že jede do České Lípy, později, že směřuje do Polska. SVS proto nařídila likvidaci potravin neznámého původu na náklady přepravce v asanačním podniku, kam následně doprovodila vozidlo celní hlídka. Přepravci bude navíc uložena pokuta.

Kontrola podmíněnosti

Povinné požadavky na hospodaření

- Oblast: veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin
- Požadavky potravinového práva PPH 4
- Požadavky ochrany zdraví zvířat PPH 5
 - Zákaz používání některých látek s hormonálním a tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat
- Požadavky na prevenci, tlumení a eradikaci některých nálezů zvířat (TSE) PPH 9
 - Dodržuje provozovatel zákaz krmení hospodářských zvířat živočišnými bílkovinami a krmivy obsahujícími tyto bílkoviny?
 - Dodržuje provozovatel podmínky odděleného skladování živočišných bílkovin a krmiv obsahujících tyto bílkoviny?
 - Byl nahlášen krajské veterinární správě výskyt přenosné spongiformní encefalopatie (dále jen „TSE“), a to neprodleně při závažném podezření nebo pozitivním zjištění TSE?
 - Nebyla přemísťována zvířata z hospodářství podezřelá z infekce TSE, která byla úředně omezena v pohybu do doby, kdy byly známy výsledky klinického vyšetření a epizootologického šetření provedené příslušnou krajskou veterinární správou?
 - Nebylo manipulováno se zvířaty podezřelými z infekce TSE, která měla být za úředního dohledu usmrcena pro laboratorní vyšetření?
 - Byly všechny části těla zvířete podezřelého z infekce TSE ponechány pod úředním dozorem do doby stanovení diagnózy nebo odstraněny v souladu s nařízením (ES) č. 1069/2009?
 - Je uváděn na trh skot, mimo pozitivního zvířete a kohorty vytvořené na základě šetření, a jejich embrya a vajíčka doprovázena příslušným veterinárním osvědčením?

Evropská kontrola bezpečnosti potravin a krmiv

- ▶ Povinnost EK zpracovat a předložit výroční zprávu o celkovém fungování kontrol v členských státech
- ▶ **Health and Food Audits and Analysis Directorate** (dříve FVO)
 - ▶ Kontrola kontroly
 - ▶ Obecné a zvláštní audity v členských státech i třetích zemích
 - ▶ Souhrnné zprávy
 - ▶ Opatření: dialog, školení, řízení o porušení smlouvy
- ▶ Mimořádná opatření
 - ▶ pozastavení uvádění potravin na trh nebo jejich používání z dotčeného státu
 - ▶ pozastavení dovozu z dotčené třetí země
 - ▶ stanovení zvláštních podmínek pro potraviny
 - ▶ jiné vhodné dočasné opatření

Produkty živočišného původu

- ▶ „Státní veterinární správa (SVS) upozorňuje, že se na českém trhu objevily dvě zásilky kuřecího masa z Polska, v nichž vyšetření prokázalo bakterie salmonely.“ „Příjemci drůbežího masa, u kterého Státní veterinární správa zjistí přítomnost salmonel v mase, budou muset další zásilky ze stejné země nechat laboratorně vyšetřit před dalším uvedením masa na trh.“
 - ▶ „I po případném zrušení mimořádných veterinárních opatření na hovězí maso z Polska budou nadále probíhat intenzivní kontroly dovozu ze strany dozorových orgánů.“
 - ▶ „Dvoumiliardový trh s medem se po kauzách s antibiotiky pročistil. K harmonii má však daleko a falšování sladké suroviny je stále rozšířené.“
1. Jakými nástroji platné právní úpravy je zajištěna zdravotní nezávadnost čerstvého masa uváděného na trh ve vazbě na povinnosti provozovatele jatek?
 2. Je možné prodávat maso ze dvora a kde jsou stanoveny podmínky, které je nutné splnit?
 3. Kdo kontroluje kvalitu medu uváděného na trh?
 4. Je možné, příp. povinné používat při ošetřování včelstev chemické léčivé přípravky?

Požadavky na živočišné produkty (§ 18 – 21 VetZ)

- ▶ Živočišné produkty musí
 - ▶ odpovídat požadavkům na jejich výrobu, zpracování, skladování, přepravu a uvádění na trh,
 - ▶ být zdravotně nezávadné a bezpečné z hlediska ochrany zdraví lidí a zvířat, zejména nesmí být zdrojem rizika šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka,
 - ▶ vyhovovat mikrobiologickým kritériím a nesmí obsahovat rezidua a kontaminující látky v množstvích, která podle vědeckého hodnocení představují nebezpečí pro zdraví lidí
 - ▶ být opatřeny značkou zdravotní nezávadnosti, anebo identifikační značkou
- ▶ Živočišné produkty, které jsou určeny k lidské spotřebě, musí být získány ze zvířat, která
 - ▶ splňují veterinární požadavky na zvířata příslušného druhu
 - ▶ nepocházejí z hospodářství, podniku, území nebo části území, které podléhá omezujícím nebo zakazujícím veterinárním opatřením
 - ▶ nebyla poražena, jde-li o maso a masné výrobky, v podniku, v němž během procesu porážení a výroby byla přítomna zvířata nakažená nebo podezřelá z nákazy
- ▶ Každý, kdo uvádí do oběhu maso nebo orgány jatečných a jiných zvířat, jakož i výrobky z nich k výživě lidí nebo ke krmení zvířat, může tak učinit až po vyšetření, posouzení a označení těchto produktů způsobem stanoveným tímto zákonem a předpisy Evropské unie, a to v souladu s výsledky provedeného vyšetření a posouzení.

Domácí porážka (§ 21)

- ▶ Jatečná zvířata – chovatel – vlastní hospodářství
 - ▶ s výjimkou skotu staršího 72 měsíců, koní, oslů a jejich kříženců.
 - ▶ maximálně 3 kusy skotu staršího 24 měsíců a mladšího 72 měsíců za rok
 - ▶ povinnost písemně oznámit porážku skotu mladšího 72 měsíců
- ▶ Maso a orgány jatečných zvířat z domácí porážky jsou určeny výhradně pro spotřebu osob tvořících domácnost chovatele
 - ▶ Veterinární vyšetření, stanoví-li tak krajská veterinární správa se zřetelem k nakažové situaci
 - ▶ Zákaz uvádění na trh
- ▶ Odhlášení skotu z ústřední evidence skotu
- ▶ Dodržování povinností při nakládání s vedlejšími živočišnými produkty
 - ▶ Potvrzení o předání oprávněné osobě (asanační podnik)

„Prodej ze dvora“

bez schválení nebo registrace potravinářského podniku

Prodej mléka od zvířat z vlastního chovu

- souhlas KVS

Prodej produktů od zvířat z vlastního chovu, které nebyly získány v podniku schváleném nebo registrovaném

- živá drůbež, králíci a nutrie
- čerstvé maso drůbeže, králíků a nutrií
- čerstvá nebalená vejce
- včelí produkty
- živé ryby nebo jiné živočichy pocházející z akvakultury

Prodej těl ulovené volně žijící zvěře

- uživatel honitby

Prodej ze dvora obecné požadavky

- ▶ musí pocházet od zdravých zvířat a musí být zdravotně nezávadné a bezpečné z hlediska ochrany zdraví lidí a zvířat, zejména nesmí být zdrojem nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka
- ▶ doprovázeny obchodním dokladem, s výjimkou prodeje ve svém hospodářství nebo ve své domácnosti
- ▶ skladování a přeprava v čistém prostředí s používáním zařízení a pracovních nástrojů a pomůcek udržovaných v čistotě
- ▶ ochrana před vlivy, které by mohly nepříznivě působit na jejich zdravotní nezávadnost, zejména před kontaminací

„Prodej ze dvora“ králíci, drůbež, nutrie

- Malé množství vlastních produktů z prvovýroby (nízká produkce)
 - Čerstvé, neporcované, netříděné
- Prodej
 - Přímý v hospodářství, na tržišti/tržnici konečnému spotřebiteli
 - Dodání do místního maloobchodu
- Označení
 - *„Maso není veterinárně vyšetřeno – určeno po tepelné úpravě ke spotřebě v domácnosti spotřebitele“*

„Prodej ze dvora“ mléko

- Malé množství syrového, mlékárensky neošetřeného mléka a smetany
 - Od zvířat z vlastního chovu
 - Laboratorní vyšetření
- Prodej
 - Přimo spotřebiteli v hospodářství v místě výroby
 - Přimo spotřebiteli prostřednictvím prodejního automatu
 - Uvádění na trh po tepelném ošetření při poskytování stravovacích služeb
- Označení
 - *„Syrové mléko, před použitím tepelně opracovat nebo pasterovat“*

„Prodej ze dvora“

vejce

- Nebalená čerstvá vejce pocházející z vlastního hospodářství
 - Netříděná
- Prodej
 - Přímý konečnému spotřebiteli v hospodářství nebo v tržnici
 - Dodání do místního maloobchodu
- Označení
 - Bez
 - Kód producenta

„Prodej ze dvora“

med

- ▶ Malé množství medu, mateří kašička nebo včelí vosk pocházející z vlastního chovu včelstev
- ▶ Prodej
 - ▶ Přimo spotřebiteli ve své domácnosti, ve svém hospodářství, v tržnici nebo na tržišti
 - ▶ Dodání do místního maloobchodu
- ▶ Označení
 - ▶ Řádné
 - ▶ Název potraviny, provozovatel potravinářského podniku, čisté množství, DMT, podmínky uchování/použití, země původu
 - ▶ podle jeho původu (květový/medovicový) a způsobu jeho získávání nebo obchodní úpravy (např. filtrovaný, pastový)
 - ▶ v případě, že se jedná o vytočený med, lisovaný med nebo vykapávaný med, nemusí být původ, způsob získávání a obchodní úpravy uvedeny a výrobek lze označit jenom jako MED

Chov včel

- Včela = hospodářské zvíře
- Veterinární požadavky na chov včel a včelstev a opatření pro předcházení a zdolávání některých nákaz včel (vyhláška č. 18/2018 Sb.)
- Klinicky zdravé včelstvo
 - Povinnost hlásit úhyn nad limit stanovený
 - Prohlížeč včelstev
 - Proškolená osoba k prohlídce včelstev s rozebráním včelího díla
 - v případě potvrzené nebezpečné nákazy včel

Chov včel

Veterinární požadavky (vyhláška č. 18/2018 Sb.)

- ▶ Chovatel vytváří příznivé podmínky pro včely a včelstva a pro jejich zdraví z hlediska prostředí, v němž žijí, jejich ošetřování, výživy, plemenitby, hospodářského a jiného využívání
- ▶ Opatření pro tlumení a zdolávání varroázy
- ▶ Opatření pro tlumení a zdolávání moru a hniloby včelího plodu
 - ▶ Mor včelího plodu a hnilobu včelího plodu je zakázáno léčit
- ▶ Mimořádná veterinární opatření (§ 15 VetZ)

Opatření pro předcházení a zdolávání některých nákaz včel

► Náказы

- 1. hniloba včelího plodu (evropská hniloba včelího plodu)
 - 2. mor včelího plodu (americká hniloba včelího plodu)
 - 3. roztoč Tropilaelaps (infestace včel roztočem Tropilaelaps)
 - 4. roztočková nákaza včel
 - 5. tumidóza (Aethina tumida)
 - 6. varroáza včel
- Mor včelího plodu a hnilobu včelího plodu je zakázáno léčit.
- Chovatel včelstev je v případě potvrzené nebezpečné nákazy oprávněn zajistit v ochranném pásmu stanoveném v mimořádném veterinárním opatření rozebrání včelího díla proškolenou osobou k prohlídce včelstev s rozebráním včelího díla (dále jen "prohlížeč včelstev").

Opatření pro předcházení a zdolávání některých nákaz včel

- ▶ Šetření na místě za účelem potvrzení nebo vyloučení výskytu varroózy, vznikne-li podezření z výskytu varroózy na základě
 - ▶ a) výskytu více než 10 roztočů *Varroa destructor* v průměru na jedno včelstvo zjištěného laboratorním vyšetřením smíšeného vzorku měli, nebo
 - ▶ b) hlášeného úhynu více než 25 % včelstev z počtu včelstev evidovaných v ústřední evidenci k 1. září předcházejícího roku na daném stanovišti včelstev.
- ▶ Potvrdí-li krajská veterinární správa v souladu s § 15 zákona výskyt varroózy, vymezí stanoviště včelstev jako ohnisko nákazy a nařídí chovateli v tomto ohnisku ochranná a zdolávací opatření, kterými jsou
 - ▶ a) neprodlené léčebné ošetření všech včelstev v ohnisku nákazy určeným druhem léčivého přípravku,
 - ▶ b) odstranění včelího díla ze včelstva a vytvoření podmínek pro stavbu nového díla,
 - ▶ c) odstranění zavíčkovaného trubčího plodu, odstranění zavíčkovaného i otevřeného včelího plodu, odstranění zavíčkovaného dělničího plodu nebo ošetření zavíčkovaného včelího plodu,
 - ▶ d) chov včely s dobrým čistícím instinktem a
 - ▶ e) zákaz přemísťování včel a včelstev.

Vznikne-li podezření z výskytu moru nebo hniloby včelího plodu

- a) provede klinické vyšetření všech včelstev na stanovišti s rozebráním včelího díla,
- b) odebere k laboratornímu vyšetření vzorky
- c) nařídí chovateli
 - 1. jednoznačně a nezaměnitelně označit všechny úly na stanovišti včelstev čísly, pokud nejsou označeny, a toto označení zdokumentovat,
 - 2. zákaz přemísťování včel a včelstev, včetně plástů, úlů a jejich součástí, jakož i veškerého včelařského příslušenství, které přišly do styku s včelami, včelstvy nebo jejich produkty z označeného stanoviště včelstev,
 - 3. zákaz použití medu, který pochází ze stanoviště včelstev s podezřením z výskytu moru nebo hniloby včelího plodu, nebo medu, jehož část tvoří med ze stanoviště včelstev s podezřením na tyto nákazy, ke krmení včel a
 - 4. vyhotovit a předat krajské veterinární správě soupis včelařského příslušenství, které přišlo nebo mohlo přijít do styku se včelstvy nebo včelami ze stanoviště s podezřením z výskytu moru nebo hniloby včelího plodu včetně uvedení skutečného počtu včelstev na stanovišti; soupis obsahuje registrační číslo chovatele, umístění stanoviště včelstev, místo uložení včelařského příslušenství a jeho množství v kusech nebo kilogramech a
- d) provede epizootologické šetření, při němž zjišťuje
 - 1. dobu, po kterou se mohla nákaza vyskytovat na stanovišti včelstev předtím, než byla ohlášena, popřípadě než bylo vysloveno podezření z jejího výskytu,
 - 2. možný původ nákazy na stanovišti včelstev a určuje další stanoviště včelstev, na nichž jsou včely nebo včelstva, která by mohla být podezřelá, a
 - 3. zda došlo k přemísťování včel nebo včelstev a včelařského příslušenství, které mohou přenášet původce nákazy, ze stanoviště včelstev nebo na stanoviště včelstev.

Prodej volně rostoucích hub a výpěstků ze zahrádky

- ▶ **Zákon o lesích**
 - ▶ Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest.
- ▶ **Zákon o potravinách**
 - ▶ povinnosti provozovatele potravinářského podniku - prvovýroba
 - ▶ osvědčení odborné způsobilosti (znalosti hub)
- ▶ **Živnostenský zákon**
 - ▶ živností není prodej nezpracovaných rostlinných a živočišných výrobků z vlastní drobné pěstitelské a chovatelské činnosti fyzickými osobami
- ▶ **Zákon o zemědělství**
 - ▶ fyzická osoba provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti, anebo prodávající nezpracované rostlinné a živočišné výrobky, nepodléhá evidenci zemědělského podnikatele podle tohoto zákona
- ▶ **Tržní řád**

Politika kvality

Rozmanitosť

Tradice

Regionálnosť

Značky kvality potravín

Označování kvality potravin

Evropské

- Zaručená tradiční specialita (TSG)
- Chráněné označení původu (PGI)
- Chráněné zeměpisné označení (PDO)
- Zeměpisné označení lihovin a aromatizovaných vín (GI)
 - Databáze eAmbrosia
= eBacchus +
- Biopotravina
- Další schémata
 - Horské produkty, produkty z nejvzdálenějších regionů

České

- Česká potravina
 - Dobrovolné označení potravin českého původu v souladu s § 9b zákona o potravinách
- Klasa
- Regionální potravina
 - Podpora kvalitních potravin
 - MZe a SZIF
- Biopotravina

Označování kvality potravin

- [Nařízení EU 1151/2012](#)
 - Zemědělské produkty a potraviny
- [Nařízení EU 1308/2013](#)
 - Víno
- [Nařízení EU 110/2008](#)
 - Lihoviny
- [Nařízení EU 251/2014](#)
 - Aromatizovaná vína

GMO

- ▶ „Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že rostliny změněné pomocí takzvaných genetických editačních nástrojů, jako je například CRISPR, se musí řídit stejnými pravidly jako starší geneticky modifikované potraviny“.
 - ▶ „Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) přijal koncem února letošního roku kladné vědecké stanovisko ke geneticky modifikované (GM) kukuřici, která obsahuje šest různých modifikací“.
1. Kdo rozhoduje o tom, které geneticky modifikované plodiny je možné pěstovat na území členských států Evropské unie?
 2. Jaký význam má vědecké stanovisko EFSA?
 3. Jaké podmínky musí zemědělec splnit, aby mohl na Hané pěstovat povolenou geneticky modifikovanou plodinu?

Genetické modifikované organismy

<https://www.biotrin.cz/store/gmo-2016.pdf>

- ▶ organismus (kromě člověka) schopný rozmnožování, jehož dědičný materiál byl změněn genetickou modifikací provedenou některým z technických postupů
 - ▶ PRO a PROTI
 - ▶ Mýty
- ▶ Transgeneze, mutageneze
 - ▶ Rozhodnutí Soudu EU ve věci C-528/16
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=204387&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=6039820>
 - ▶ Článek 2 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že organismy získané technikami/metodami mutageneze představují geneticky modifikované organismy ve smyslu uvedeného ustanovení.
 - ▶ Článek 3 odst. 1 směrnice 2001/18 ve spojení s její přílohou I B bodem 1 a ve světle bodu 17 jejího odůvodnění musí být vykládán v tom smyslu, že z působnosti uvedené směrnice jsou vyloučeny pouze organismy získané technikami mutageneze, které jsou již dlouho běžně používány a u kterých je dlouhodobě dokumentována bezpečnost.

Geneticky modifikované organismy, plodiny a produkty

- Způsoby nakládání
 - Uzavřené nakládání
 - Laboratorní pokusy
 - Oznámení – MŽP – souhlas
 - Uvádění do životního prostředí
 - Žádost – MŽP – Komise a členské státy (stanovisko) – povolení
 - Polní pokusy
 - Uvádění na trh
 - Pěstování, dovoz, prodej
 - Jako potravina nebo krmivo – viz níže
 - Jako jiný produkt – MŽP (hodnotící zpráva) – Komise (stanovisko EFSA) a členské státy – rozhodnutí MŽP
- Registry
 - MŽP
 - EU

Právní rámec

- ▶ Směrnice 2001/18/ES o záměrném uvolňování GMO do životního prostředí
- ▶ Nařízení EU č. 1829/2003 o GM potravinách a krmivech
- ▶ Nařízení EU č. 1830/2003 o sledovatelnosti a označování GMO a sledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z GMO
- ▶ Nařízení EU č. 1946/2003 o přeshraničních pohybech GMO

- ▶ Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s GMO a GMP
 - ▶ Prováděcí vyhláška č. 209/2004 Sb.
- ▶ Zákon o zemědělství
 - ▶ Prováděcí vyhláška č. 89/2006 Sb.

„Komerční“ pěstování GM plodin

GMO v EU

- Povolovací proces (case to case) – žádost
 - Ministerstvo zemědělství
 - Přijetí a administrativní posouzení žádosti
 - EFSA
 - Vyjádření veřejnosti a členských států
 - Vědecké stanovisko
 - Evropská komise
 - Návrh rozhodnutí
 - Stálý výbor při EK/Odvolací výbor při EK
 - Rozhodování členských států kvalifikovanou většinou
 - Evropská komise
 - Konečné rozhodnutí → zápis do registru
- Post-autorizační opatření
 - Opt-out opatření členského státu
 - Zákaz/omezení pěstování dle směrnice EU 412/2015
- Monitoring a kontrola

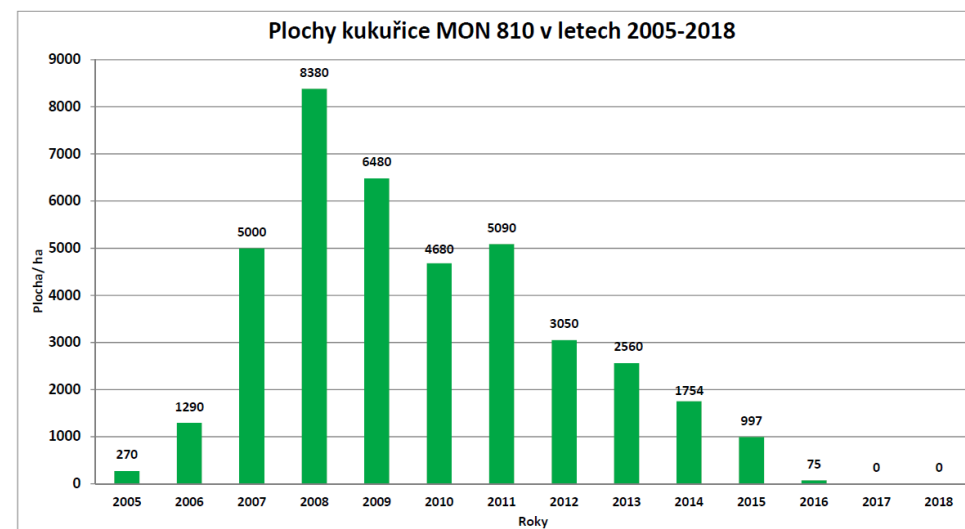

EFSA – Evropský úřad pro bezpečnost potravin

- Odborná agentura – výkonný ředitel a správní rada
- Vědecké poradenství – hodnocení rizik
 - Vědecký výbor – vědecké komise/panely – pracovní skupiny
 - Vědecká stanoviska, vyjádření, doporučení
 - <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/scdocdefinitions>
 - Zveřejnění
 - Vědecká pomoc a konzultace
 - Vědecké zprávy
- Postup při podání žádosti
 - GMO, aditiva, pesticidy

1.1.1 Kukuřice pro pěstování - povolení

GMO, případně obchodní název, identifikační kód, číslo žádosti, žadatel	vlastnosti: HT – tolerance k herbicidu, IR – rezistence ke hmyzím škůdcům transgeny	povolení, případně stav projednávání
kukuřice MON810 (obch. název YieldGard™, MaizeGard™) MON-00810-6 Monsanto	IR Cry1Ab (rezistence vůči <i>Lepidoptera, Ostrinia nubilalis</i> – zavíječi kukuřičnému)	Schváleno v roce 1998 rozhodnutím Evropské komise 98/293/ES, obnoveno povolení pro potraviny a krmiva, řízení o obnovení povolení pro pěstování stále probíhá, takže MON810 se může pěstovat v těch státech, které nevyhlásily národní zákaz. Stanovisko EFSA bylo mnohokrát aktualizováno. Odvolací výbor 27.3.2017 nerozhodl, většina států hlasovala proti. EK dosud nerozhodla.

Povinnosti při pěstování GM plodiny v ČR

- ▶ Informační povinnost vůči
 - ▶ SZIF
 - ▶ Uživatel sousedního pozemku
- ▶ Povinnost dodržovat minimální odstupové vzdálenosti
 - ▶ Ochrana konvenčních (70 m) a ekologických (200 m) pěstitelů
 - ▶ Obsetí
 - ▶ Předcházení přeshraniční kontaminace (400 m)
- ▶ Označování sklizených plodin
 - ▶ „Tento produkt obsahuje geneticky modifikované organismy“
- ▶ Evidence a archivace údajů o pěstování
- ▶ GMO bez obalu Zelený průvodce

GMO a ekologická produkce

- ▶ Zákaz používání GMO
 - ▶ Hospodářské subjekty mohou předpokládat, že při produkci zakoupených potravinových a krmivových produktů, nejsou-li tyto označeny nebo není-li k nim přiložen dokument podle uvedených nařízení, nebyly použity žádné GMO nebo produkty získané z GMO, pokud neobdrží jiné informace, podle nichž označení dotyčných produktů těmto nařízením nevyhovuje.
- ▶ Zbytková kontaminace v souladu s nařízením č. 1829/2003
 - ▶ podíl materiálu, který obsahuje GMO, sestává se z nich nebo je z nich vyroben, v jednotlivých složkách, z nichž se tato potravina/krmivo skládá, není vyšší než 0,9 %, za předpokladu, že přítomnost tohoto materiálu je náhodná nebo ji nelze technicky zabránit
 - ▶ organizační opatření k minimalizaci rizika kontaminace
 - ▶ Tam, kde sousedí ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel učinit vhodná opatření, kterými sníží riziko škodlivých vlivů na jím ekologicky obhospodařované pozemky, a to na nejnížší možnou míru; takovými opatřeními jsou zejména výsadba živých plotů, větrolamů, pásů zeleně, izolačních travnatých pásů nebo zřizování cest
 - ▶ pravidla koexistence

Děkuji za pozornost...

